

sats som skolemand; men det kommer maaske i et senere bind. En anden alvorlig indvending er, at forfatteren ikke altid tager tilstrækkelig hensyn til, at meget af det kilde-materiale — især retsprotokollerne — han benytter, giver et ensidigt og mørkt billede af fortiden. Der kan f. eks. næppe være tvivl om, at hans skildring af forholdet mellem degn og præst er malet i alt for grelle farver, lys og skygge er fordelt paa uretfærdig vis. Materialets ensidighed frister hertil, og Georg Hansens trang til en noget drastisk fremstilling af forholdene gør, at han er særlig udsat for at falde for en saadan fristelse.

»Degnen« er forfatterens første større værk. Det vidner om en betydelig arbejdsindsats og en ikke ringe arbejds-glæde og viser, at han uden tvivl har et naturligt fortælle-talent. Bogen giver visse løfter, og bliver de indfriet, vil det betyde en berigelse af vor kulturhistoriske litteratur.

Johan Hvidtfeldt.

Christian Paulsens Dagbøger. Ved Knud Fabricius og Johs. Lomholt-Thomsen (Gyldendal 1946).

En af de velkendte skikkelser fra den danske rejsning i Sønderjylland, Christian Paulsen, han, der baade indenfor sit fag, juraen, og i den almindelige sproglige og nationale kamp fremmede og styrkede den danske sag, har efterladt sig nogle dagbøger, som nu er blevet udgivet af professor Fabricius og adjunkt Lomholt-Thomsen.

Det er ikke dagbøger i vanlig forstand, snarere erindringsbøger, en slags selvbiografi uden kunstnerisk komposition, opbyggede af kortere og længere notitser om be-givenheder, indtryk og stemninger, som han har fundet værd at optegne. De strækker sig fra 1809 til kort før hans død ²⁸/₁₂ 1854. De ældste dele er ført paa tysk, bortset fra skildringen af hans Danmarks-rejse i 1820; men 1. december 1821 skriver han: »Det, jeg saa ofte i denne Tid har sagt, at som jeg af Hjertet var Dansk, saa vilde jeg ogsaa være det i Sproget, vil jeg og sande derved, at jeg ned-skriver mine Bemærkninger over mit Liv i mit kjære Dan-ske Tungemaal.« — At sproget har været ham kært, ses af den flid hvormed han stræber efter at skrive og tale

det korrekt. Hans stil er naturligvis hans samtids brede, nu og da noget langtrukne, udtryksform, gennemtrængt af den lidt sentimentale tone, der let kan trætte en nutids-læser. Det er derfor meget fortjenstfuldt af udgiverne, at de har foretaget forskellige forkortelser i teksten; dog kunde der maaske uden skade være bortskaaret mere, f. ex. visse uvæsentlig rejsler og udflugter.

Bogen giver et levende og fængslende billede af den national-politiske udvikling i det danske monarki; levende, fordi det ligesom ses indefra, og fængslende, fordi den, der ser og beskriver, er saa helt og fuldt med, af hele sit hjerte og af al sin kraft. Men optegnelserne fortæller ogsaa meget om mennesket Christian Paulsen, om hans pligtro, oprigtigt gudhengivne stræben efter at kæmpe for den danske sag og hans ærlige og vedholdende arbejde baade som videnskabsmand og som juridisk professor ved universitetet i Kiel. Vi føres ind i hans familjeliv med dets personlige sorger og bekymringer og lærer hans store vennekreds at kende, dens daglige liv, omgangsformer og samtaler, diskussioner og problemer. Den omfattede mange af tidens fremstaaende personer og betød meget for hans liv og udvikling.

Af det store stof er det særlig rejsen til København i 1820, der fanger opmærksomheden ved den glade og begejstrede tone og ved den beundring og det friske syn, som præger skildringen af hovedstaden og af de udmærkede mænd, han stifter bekendtskab med der. Alt i alt giver dagbøgerne et smukt og klart billede af Christian Paulsen, »den første sønderjyde«, og af den nationale vækkelse, som *han* havde sin store andel i. Og saa forøges bogens værdi endda ved et udmærket billedstof, omhyggeligt udarbejdede kommentarer og et udførligt personregister med oplysninger om de i bogen optrædende personer.

Henning Paulsen.

Albert Fabritius og Harald Hatt: Haandbog i Slægtsforskning (Schultz Forlag 1943).

Studiet af slægtshistorien har i de senere aar taget et stærkt opsving og drives af mange med begejstring og ildhu.